

PAVLUS'UN YAHUDİ ŞERİATINA BAKIŞI

John MCRAÿ*
Çev. Süleyman TURAN**

“*Dictionary of Paul and his Letters*” isimli kitapta yazdığı makalesinde Scott Hafemann, Pavlus’un Yahudi şeriatı hakkındaki anlayışının son dönemlerde Pavlus uzmanları arasında en tartışılan konu olduğunu ifade etmektedir.¹ Konuyla ilgili makale ve kitap bibliyografyası oldukça kapsamlıdır ve hızla da artmaktadır.² Pavlus, Şam

* Chicago Üniversitesi Wheaton College’de Yeni Ahit ve Arkeoloji profesörüdür. “**Archaeology and the New Testament**” ve “**Paul: His Life and Teaching**” adlı kitaplarıyla tanınmaktadır. Bu makale Paul: His Life and Teaching (Baker Academic, Grand Rapids 2003) isimli kitabının 360-371. sayfaları arasında yer alan “*Paul’s View of the Law*” isimli makalenin çevirisidir.

** KTÜ Rize İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Araştırma Görevlisi suleyman_turan@hotmail.com

¹ Scott J. Hafemann, “Paul and His Interpreters”, **Dictionary of Paul and His Letters**, ed. Gerald F. Hawthorne- Ralph P. Martin, InterVarsity Press, Usa 1993, 671.

² Konuyla ilgili son dönemde yapılan çalışmalar şöyledir; Martin Abegg, “Paul, Works of the Law,’ and MMT”, **BAR 20.6** (Nov-Dec. 1994): 52-54; Linda Belleville, “Under Law: Structural Analysis and the Pauline Concept of Law in Galatians 3:21-4:11,” **JSNT 26** (1986), 70-71; F. F. Bruce, “Paul and the Law of Moses,” **Bulletin of the John Rylands University Library of Manchester 57** (1975), 259-79; Shaye J. D. Cohen, “Was Timothy Jewish (Acts 16:1-3)?” **JBL 105.2** (June 1986), 251-68; C. E. B. Cranfield, “The Works of the Law in the Epistle to the Romans,” **JSNT 43** (1991), 89-101; Cranfield, “Giving a Dog a Bad Name: A Note on H. Raisanen’s Paul and the Law”, **JSNT 38** (1990), 77-85; Cranfield, “St. Paul and the Law,” **SJT 17** (1964), 42-68; James D. G. Dunn, “Yet Once More-The Works of the Law: A Response,” **JSNT 46** (1992), 99-117; Eldon J. Epp, “Jewish-Gentile Continuity in Paul: Torah and-or Faith? (Rom. 9:1-5),” **HTR 79.1** (1986):80-90; Paula Fredriksen, “Judaism, the Circumcision of Gentiles and Apocalyptic Hope: Another Look at Galatians 1 and 2”, **JTS**, n.s., 42 (1991), 532-64; R. H. Gundry, “Grace, Works, and Staying Saved in Paul,” **Biblica 66.1** (1985), 1-38; Donald Hagner, “Paul’s Quarrel with Judaism”, **Anti-Semitism and Early Christianity: Issues of Polemic and Faith**, ed. Craig Evans and Donald Hagner (Minneapolis: Fortress, 1993); Morna Hooker, “Paul and Covenantal Nomism”, **Paul and Paulinism: Essays in Honour of C. K. Barrett**, ed. M. D. Hooker and S. G. Wilson (London: SPCK; 1982), 47-56; E. Larsson, “Paul, Law and Salvation,” **NTS 31.3** (July 1985), 425-36; Richard N. Longenecker, “Three Ways of Understanding Relations between the Testaments, Historically and Today”, **Tradition and Interpretation in the New Testament: Essays in Honor of E. Earle**, ed. Gerald Hawthorne and Otto Betz (Grand Rapids, Eerdmans, 1987), 22-28; David Lull, “The Law Was Our Pedagogue”; A Study in Galatians 3:19-25,” **JBL 105.3** (Sept. 1986), 481-98; Brice Martin, “Paul on Christ and the Law” **JETS 26.3** (Sept. 1983), 271:82; Douglas Moo, “Paul and the Law in the Last Ten Years,” **SJT 40** (1987); H. Raisanen, “Legalism and Salvation by the Law”, **Die Paulinische Literatur und Theologie**, ed. S. Pederson (Aarhus 1980), 63-83; Raisanen, “Das Gezet des Glaubens (Rom. 3.27) und das ‘Gesetz des Geistes’ (Rom. 8:2),” **NTS 26** (1979-80), 101-17; Raisanen, “Galatians 2:16 and Paul’s Break with Judasm”, **NTS 31** (1985), 543-53; Raisanen, “Paul’s Conversion and the Development of His View of the Law”, **NTS 33** (1987), 404-19; Thomas Schreiner, Works of Law’in Paul,” **Novum Testamentum 33** (1991), 217-44; Moises Silva, “The Law and Christianity: Dunn’s New Synthesis”, **Westminster Theological Journal 53** (1991), 349-53; Peter Stuhlmacher, “Paul’s Understanding of the Law in the Letter to the Romans,” **Svensk Exensik Exegetisk Arsbok 50** (1985): 87-104; Frank Thielman, “Law”, **Dictionary of Paul and His Letters**, ed. Gerald Hawthorne-Ralph Martin, InterVarsity Press, 1993, 529-42; Thielman, “The Coherence of Paul’s View of the Law: The Evidence of I Corinthians”, **NTS 38** (1992), 235-53; Stephen Westerholm, “Letter and Spirit: The Foundation of Pauline Ethics”, **NTS 30** (1984), 229-48; Ulrich Wilckens, “Statements on

yolunda Gentilelere bir elçi olarak görevlendirildikten sonra onun misyonunda Musa'nın şeriatının oynayacağı rol sorusu doğrudan doğruya büyük öneme sahip olmuştur. Bu husus Romalılar, Galatyalılar, Korintoslular, Efesliler, Koloseliler ile Timoteus'a yazılan birinci mektup da bir dereceye kadar ele alınmıştır. Problemin iki yönü onun öğretilerinde bağımsız olarak ve hala çok bağlantılı bir şekilde kendilerini ortaya koymaktadır.

1- Problemin birinci yönü: Bir Yahudi Hıristiyan'ın hayatında şeriatın ne tür bir yere sahip olması gerektiğidir? Yahudi Hıristiyan, şeriatın herhangi bir hükmünü yerine getirmek için zorlanmalı veya bunun için ona izin verilmeli midir?

2- Problemin ikinci yönü: Bir Gentile Hıristiyan'ın hayatında şeriatın ne tür bir yere sahip olması gerektiğidir? Gentile Hıristiyan, şeriatın herhangi bir hükmünü yerine getirmek için zorlanmalı veya bunun için ona izin verilmeli midir?

Bu sorulara cevap vermeden önce, Pavlus'un Yahudi ve Gentileli inananlar arasında bir ayırım sürdürdüğü bakış açısını ortaya koymamız gerekir. Böyle bir ayırım yukarıda işaret edilen pasajlar arasında özellikle Romalılar 9-11'in bütün düşüncesinin temelini oluşturur. Pavlus, -Yahudi ve ya Gentile- bir kimsenin ötekenden daha iyi olduğunu iddia etmemiştir. Aksine Onları, "ne Yahudi ne Grek, ne köle ne özgür, ne

the Development of Paul's View of the Law", **Paul and Paulinism**, ed. Hooker and Wilson; Christopher Wright, "The Ethical Authority of the Old Testament: A Survey of Approaches, Part I," **TynBul** 43 (1992): 101-20; "The Ethical Authority of the Old Testament: A Survey of Approaches, Part II," **TynBul** 43 (1992): 203-31; James D. G. Dunn, **Jesus, Paul, and the Law: Studies in Mark and Galatians** (Louisville: Westminster/John Knox, 1990); Dunn, **The Parting of the Ways: Between Christianity and Judaism and Their Significance for the Character of Christianity** (London: SCM Press; Philadelphia: Trinity Press International, 1991); H. Hübner, **Law in Paul's Thought** (Edinburgh: Clark, 1984); Colin Kruse, **Paul, the Law, and Justification** (Peabody, Mass: Hendrickson, 1997); John B. Polhill, **Paul and His Letters** (Nashville: Broadman&Holman, 1999); Heikki Raisanen, **Jesus, Paul and Torah: Collected Essays**, **JSNT Supplement Series 43** (Sheffield: JSOT Pres, 1992); Raisanen, **Paul and the Law**, **Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament 29** (Tübingen: Mohr, 1983; Philadelphia: Fortress, 1986); Eckart Reinmuth, **Geist und Gesetz: Studien zu Voraussetzungen und Inhalt der Paulinischen Paränese** (Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1985); E. P. Sanders, **Jewish Law from Jesus to the Mishnah: Five Studies** (London: SCM Press; Philadelphia: Trinity Pres International, 1992); Sanders, **Paul, the Law, and the Jewish People** (Philadelphia: Fortress, 1983); Thomas Schreiner, **The Law and Its Fulfillment** (Grand Rapids: Baker, 1993); Krister Stendahl, **Paul among Jews and Gentiles, and Other Essays** (Philadelphia: Fortress, 1976); Frank Thielman, **From Plight to Solution: A Jewish Framework for Understanding Paul's View of the Law in Romans and Galatians**, **Supplements to Novum Testamentum 61** (Leiden: Brill, 1989); Thielman, **Paul and the Law: A Contextual Approach** (Downers Grove, InterVarsity, 1994); Peter J. Tomson, **Paul and the Jewish Law: Halakha in the Letters of the Apostle to the Gentiles**, **Compendia rerum Ludaicarum ad Novum Testamentum**, section 3, **Jewish Traditions in Early Christian Literature**, vol. 1 (Assen, Netherlands: Van Gorcum; Minneapolis: Fortress, 1990); Francis Watson, **Paul, Judaism, and the Gentiles: A Sociological Approach**, **Society for New Testament Studies Monograph Series 56** (Cambridge, Cambridge University Press, 1986); Stephen Westerholm, **Israel's Law and the Church's Faith: Paul and His Recent Interpreters** (Grand Rapids: Eerdmans, 1988); Michael Winger, **By What Law? The Meaning of Nouç in the Letters of Paul**, **Society of Biblical Literature Dissertation Series 128** (Atlanta: Scholars Pres, 1992); N. T. Wright, **The Climax of the Covenant: Christ and the Law in Pauline Theology** (Edinburg: Clark, 1991).

erkek ne kadın”³ ayrımının olmadığı bir bedene daldırılmış ve Tanrının önünde eşit değere sahip olarak zikretmiştir.

Galatyalılar’a mektuptaki bu ifade bir Yahudi Hıristiyan’ın bir Gentile Hıristiyan’dan ayırt edilemeyeceği anlamından daha ziyade bir kadın Hıristiyan’ın bir erkek Hıristiyan’dan ayırt edilemeyeceği anlamına gelmektedir. Bunların herbiri Tanrı tarafından eşit kabul edilmekte ve sevilmektedir. Ancak Tanrının kurtuluş planında her biri özel bir role sahiptir. Bu ayrımları ortadan kaldırmak Tanrının İbrahim’e vaadinde Hıristiyanların, tarihle ve İsrail’in amacıyla ilişkisine yönelik sadece ciddi karışıklığa sebep olabilir. Bu vaat, İbrahim’in soyunda (yani oğlu İshak’ın ve özellikle de Mesih)⁴ bütün milletleri kutsamaktı.

Artık Yahudi Hıristiyan ve Gentile Hıristiyan ayrımı olmasın diye İncil’i homojenleştirmedeki tehlikeler hâlâ vurgulanmaktadır.⁵ Pavlus ve Yahudi şeriatı konularını son ele alış tarzlarının çoğu -Yahudi Gentile ilişkisini tartışırken-Hıristiyan olduktan sonra onlar arasında devam eden ayrıma yeterince önem vermemektedir.

Bir yazar doğru bir tarzda Yahudi ve Gentileleri tek bir beden içinde karıştırılmış olarak görür fakat yanlış olarak hidayet konusunda aslında aralarında fark gözetilmiyor olarak onları algılar. Örneğin; O şöyle söylemektedir. “Bir Hıristiyan olarak muhtedi olan kimse şeriatın hükümlerini yerine getirmek şeklinde Yahudilere uygulanan bir zorlamadan özgürdür.”⁶ Bununla beraber, bu konteks içerisinde *Hıristiyan* kelimesinin böyle bir rasgele kullanımı Gentile Hıristiyanlar şeriatı yerine getirmekle asla sorumlu olmadıkları için kafa karıştırmaktadır. Onlar bu yüzden asla bağlı olmadıkları bir şeriatı yerine getirmek için bir zorlamadan özgür olmamışlardır. Daha doğru bir şekilde, söylenebilir ki; Hıristiyan olduktan sonra Gentile Hıristiyanlar, Musa’nın şeriatı altında bulunma zorunluluğundan muaf tutulmuşlardır. Elbette burası, Pavlus’un Galatyalılar’a Mektubunda ifade ettiği önemli noktadır. Bununla beraber Hıristiyan olan Yahudilerin bu şeriata bağlılıklarını sürdürüp sürdürmeyeceği ya da onlara daha önce uygulanan zorlamadan özgür olup olamayacakları problemi yine de devam etmektedir.

Diğer bir yazar ise şöyle söylemektedir. “Pavlus’un vaaz ettiği müjde, İbranilerin Tanrısı olan Yahve, hem Yahudi hem de Gentileler tarafından bütün milletlerin tanrısı olarak ifade edilebilsin diye Yahudi ve Gentileler arasında devam eden bir etnik ayrım talep etmiştir.”⁷

Bu sonrakinin sonuçlarını dikkatle inceleyeceğiz. Fakat ilk olarak Yahudi ve Gentile Hıristiyanların Yahudi şeriatı ile ilişkisi hakkında yukarıda sorulan sorulara dönmemiz gerekir. “Hıristiyan kilisesi İsa’nın gelişinden sonra şeriatın geçerliliğini devam ettirip ettiremeyeceği ve devam ettirecekse nasıl? sorusuna hüküm vermek için

³ Galatyalılar 3:28

⁴ Galatyalılar 3:16.

⁵ Krister Stendahl, *Paul among Jews and Gentiles*, Philadelphia, Fortress, 1976, 5.

⁶ Stephen Westerholm, *Israel’s Law and the Church’s Faith: Paul and His Recent Interpreters*, Grand Rapids, Eerdmans, 1988, 206.

⁷ George Howard, *Paul: Crisis in Galatia*, Cambridge University Press, Cambridge 1979, 66.

olağanüstü zorlanmıştır. Konu belki de ilk Hıristiyanların karşı karşıya kaldığı en tartışmalı meseledir.”⁸

1- İlk olarak, Yahudi bir Hıristiyan'ın, şeriatın herhangi bir hükmünü yerine getirmek için zorlanıp zorlanmadığı ya da bunun için ona izin verilip vermediğini ortaya koymamız gerekir. Son dönemdeki tartışmalar konuya farklı cevaplar vermiştir. Frank Thielman, Pavlus'un kutsallık ve ahlak hakkındaki görüşünün şeriata dayandığını ileri sürmüştür.⁹ Yahudi Hıristiyanlar Tanrı'nın tapınağı ve cemaati olduğu için onların kendileri ile Hıristiyan olmayan Gentileler arasında kutsallaştırılmış bir ayırım sürdürmesi gerekir. Bu, Pavlus'un artık geçerli kabul etmediği etnik açıdan şeriatın spesifik yönlerini –sünnet ve diet yasalarını- muhafaza etmemek suretiyle değil şeriatın ahlâki ve monoteist yönünü muhafaza etmek suretiyle yapılmıştır. Potansiyel muhtedileri törensel kurallarla sorumlu tutmak, Tanrı'nın halkı içinde üyeliği sadece etnik Yahudilerle ve Hıristiyan olduktan sonra Yahudiliğe dönmeyi isteyenlerle sınırlandırmak için hizmet edecektir.

Thielman, Tanrı'nın bütün Musa şeriatını yürürlükten kaldırmadığını aksine onu ihlal etmeye yönelik bir cezalandırma cümlesini kaldırdığını ileri sürmüştür.¹⁰ Şeriat, önceden belirlenmiş sonuna gelmiştir. (II. Korintoslular 3:13)¹¹ O, şeriat'ın bazı kısımlarının - geçici lanet ve engellerle lekelenmemiş olanların- hala geçerliliğini sürdürdüğünü iddia eder. Bunlar sadece geçerli olmakla kalmayıp aksine Ruh'da yürüyen Hıristiyanlar tarafından yerine getirilmiştir.(Efesliler 5:22-23, 6:2)¹²

Pavlus hakkında eser yazan çoğu Yahudi uzman, Pavlus'un Yahudi şeriatını gözetmeye devam ettiği ve Yahudi Hıristiyanları da böyle yapmak için cesaretlendirdiği hususunda hem fikirdir.¹³ Bunun yanında onlar, Pavlus'un kendi görüşünce herkesin uyması gerektiğini düşündüğü ahlak kurallarını desteklediğini fakat Yahudi Hıristiyanların, törensel ve temizlik kurallarıyla yükümlü olmadığına inandığını iddia etmişlerdir. Bu yüzden, Pavlus'un Gentile'ye yüklenmiş olmasına izin vermediği fakat Yahudi muhtediler tarafından bir tercih meselesi olarak yerine getirilebileceğini ifade ettiği şeriatın bu törensel kısmı yüzünden Yahudi ve Gentilelerin, ayrılmaması gerekir.¹⁴

⁸ David Wenham, **Paul: Follower of Jesus or Founder of Christianity?**, Grand Rapids, Eerdmans, 1995, 225.

⁹ Frank Thielmann, **Paul and the Law: A Contextual Approach**, InterVarsity, Downers Grove, 1994, 536.

¹⁰ **II. Korintoslular** 3:1, 7, 9.

¹¹ Thielman, **age**, 538.

¹² Thielman, **age**, 539.

¹³ Claude G. Montefiore, **Judaism and St Paul: Two Essays**, London Goschen 1914; Kaufmann Kohler, “Saul of Tarsus”, **Jewish Encyclopedia**, ed. I. Singer, Newyork 1905, 11:79-87; Joseph Klausner, **From Jesus to Paul**, trans. William F. Stinespring, Newyork, Macmillan, 1943; Martin Buber, **Two Types of Faith**, trans. N. P. Goldhawk, London, 1951; Samuel Sandmel, **The Genius of Paul: A Study in History**, Newyork, 1958; Hans J. Schoeps, **Paul: The Theology of the Apostle in the Light of Jewish Religious History**, trans. Harold Knight, Philadelphia Westminster, 1961; Richard L. Rubenstein, **My Brother Paul**, Newyork: Harper and Row, 1972.

¹⁴ Donald Hagner, “Paul in Modern Jewish Thought”, **Pauline Studies: Essays Presented to Professor F. F. Bruce on His 70th Birthday**, ed. Donald A. Hagner-Murray J. Haris, Grand Rapids, Eerdmans, 1980, 156.

Pavlus, elbette İsa'yı Yahudilerin önceden haber verilmiş Mesih'i olarak kabul etmek suretiyle atalarının dininden ayrıldığını düşünmedi.¹⁵ Tanrının önünde bir kimsenin imtiyaza sahip olarak duruşunu tesis etmeye teşebbüs olarak algılanmadığı müddetçe Yahudiliği uygulamanın bir Yahudi için yanlış olduğunu da düşünmedi.¹⁶ Resullerin İşleri kitabı, İsa'ya inanan Yahudilerin Tevrat'ın hükümlerini yerine getirmek zorunda olduklarına inandıklarını göstermektedir.¹⁷ Sunnet uygulamasını gözetmek ve şeriatı riayet etmek onların Yahudi kimliklerinin bir parçasıydı ve bu kimlik İsa'yı Mesih olarak kabul etmek suretiyle yok edilmemiştir.¹⁸ Fakat Mesih'in ne Yahudi ne de Gentile takipçisinin kurtuluşu için şeriatın yapacağı bir şey yoktur.¹⁹

Bu, “Şeriat yapmak”(doing the law) ile “Şeriatı yerine getirmek”(fulfilling the law) arasındaki dikkatli bir ayrımı içermektedir.²⁰ Yahudi Hıristiyanlar, Yeni Ahit dokümanlarında asla şeriatın taleplerini yerine getirmeye zorlanmamıştır.²¹ “Sunnet olmak suretiyle onlar, şeriatın boyunduruğuna girerler ve şeriatın tümünü yerine getirmek zorundadırlar.”(Galatyalılar 5:1-3)²² Şeriatı “yapmak”(doing) ile şeriatı “yerine getirmek” (fulfilling) arasında bir ayrımın olduğu iddia edilmiştir.²³ Hıristiyanlar şeriatı yapmak zorunda değildir fakat şeriatı yerine getirmek zorundadırlar.²⁴ Bunun sebebinin şeriatın inananları bağlamaması olduğu ileri sürülmüştür.²⁵

Bir yazarın iddiasına göre bu düşünceler zincirinin temeli, İbranilerin Tanrısı Yahve hem Yahudi hem de Gentileler tarafından bütün milletlerin tanrısı olarak ifade edilebilir diye Yahudi ve Gentileler arasında devam eden bir etnik ayrıma yönelik Pavlus'un ön varsayımıdır.²⁶ Bu yorumcu, ötekinin etnik ve kültürel tabiatını silmek için herhangi bir girişimin Yahudi ve Gentileler arasındaki Pavlus'un kendine özgü birlik düşüncesini yıkmak olacağına ısrar eder.²⁷ Diğer bir yazar da artık bir Yahudi Hıristiyan ile Gentile Hıristiyan arasında ayrım olmadığını kabul etmek suretiyle İncil'i homojenleştirmedeki tehlikelere temas eder.²⁸

Öteki uzmanlar, Pavlus'un şeriat hakkındaki negatif ifadelerinin şu gerçek tarafından harekete geçirildiğini ileri sürmüştür. Yahudiler öğretilerinin odağında bulunan şeriatın özünü yerine getirme de başarısız olmuşlardır ve daha ziyade seçkin olarak sınır koyucu ritüeli ön plana çıkarmışlardır. Onların milliyetçi coşkularının merkezinde Şeriat daha çok beden bir meselesi olarak tanımlana geldi ve böylece

¹⁵ Joseph Shulam, **A Commentary on the Jewish Roots of Romans**, Messianic Jewish Publishers, Bultimore, 1977.

¹⁶ R. H. Gundry, “Grace, Works, and Staying Saved in Paul”, **Biblica 66.1 (1985)**, 1-38.

¹⁷ Edwin Larsson, “Paul, Law and Salvation”, **NTS 31.3 (July 1985)**, 433.

¹⁸ Larsson, **age**, 431.

¹⁹ Larsson, **age**, 434.

²⁰ Westerholm, **age**, 204.

²¹ Westerholm, **age**, 206-207.

²² Westerholm, **age**, 207.

²³ Westerholm böyle bir ayrım yapar. Larsson, böyle bir ayrım yapmıyor gözükmektedir.

²⁴ Westerholm, **age**, 204.

²⁵ Westerholm, **age**, 205.

²⁶ Howard, **Crisis in Galatia**, 66.

²⁷ Howard, **age**, 79.

²⁸ Stendahl, **Paul among Jews and Gentiles**, 5.

şeriat günahın bir aracı oldu. Bu sınırlandırılmış perspektiften kurtarılan şeriat, imana tabi olma noktasında hâlâ oynayacak önemli bir role sahiptir.²⁹

O halde Yahudi Hıristiyanlar şeriatı yerine getirmekten yasaklanmışlar mıdır? Şeriatın tamamıyla yeni antlaşmayla yer değiştirdiğini ve bu yeni lütuf sisteminin Eski şeriatın ahlaki öğretilerine benzer çok şey barındırdığını kanıtlamaya çalışanlara göre cevap evettir.³⁰ Bu yaklaşım sürekli olarak Pavlus'un şeriatın emirlerini *yapmak* ile Hıristiyanlar tarafından şeriatın *yerine getirilmesi* arasında bir fark gözettiğini savunur.³¹ Matta 5:17 ve Romalılar 13:8, bu ayırımı desteklemek için kullanılmaktadır. Matta 5:17'de İsa şöyle söylemektedir. "Kutsal şeriatı ya da peygamberlerin sözlerini geçersiz kılmak için geldiğimi sanmayın. Ben geçersiz kılmaya değil tamamlamaya geldim." Hıristiyanlar hiçbir zaman şeriatı yapıyor olarak tasvir edilmemiştir fakat şeriatın boyunduruğu altında olan Yahudiler şeriatın emirlerini yapmak için zorlanmışlardır.³² Öte yandan Hıristiyan davranışının Musa'nın şeriatıyla pozitif açıdan ilişkili olduğu yerler tartışılmıştır. Pavlus değişmez bir şekilde, "yerine getirmek" (pleroun / fulfill) fiilini ya da aynı kökten gelen bir kelime kullanır.³³ O, şeriatın boyunduruğu altında olan Yahudilerin yaptığı şey hakkında konuşurken asla "yerine getirmek" (fulfill) kelimesini kullanmamıştır.³⁴

2- Bu, bir Gentile-Hıristiyanın şeriatın herhangi bir hükmünü yerine getirmek için zorlanıp zorlanamayacağı ve ya ona bu konuda izin verilip verilmeyeceği alternatif sorusunu aklımıza getirir. Bu konuda da uzmanlar farklı cevaplar vermişlerdir. Bazı uzmanlar, Galatyadaki Yahudileştirici (judaizer) Hıristiyanların, Gentile Hıristiyanlara yönelik onların Tanrı'nın lütfüne girmek için değil de bu lütuf içinde kalmak için sünnet uygulamasını ve şeriatın diğer unsurlarını muhafaza etmeleri gerektiğini öğrettiklerini iddia etmiştir. Gentile inananlar zaten Hıristiyanlar olarak görülmüşlerdir. Fakat bu durumda şeriatın bazı unsurlarını muhafaza etmek, bu ilişki içerisinde kalmak için gerekliydi.³⁵

Diğer uzmanlar, Yahudi Hıristiyanların Musa'nın şeriatının tümünü yerine getirdiğini, Gentile Hıristiyanların ise şeriatın sadece dört kuralını yerine getirdiğini ifade ederek şeriatın unsurlarına yönelik bir kategorileştirme yoluna gitmişlerdir.³⁶ Boğularak öldürülen hayvanın etinden kaçınma³⁷ meselesi ritüelsel olmasına rağmen şeriatın bu dört unsuru ritüel unsurlar olarak değil de ahlâki prensipler olarak görülmüştür. Fakat bu yaklaşımda esas önemli olan nokta şeriatın hem Yahudi Hıristiyan hem de Gentile Hıristiyan'ın kurtuluşu için yapacak hiçbir şeyinin olmamasıdır.³⁸ Gentile Hıristiyanlar şeriatın bu kısmını sadece Yahudi Hıristiyanlarla duygu birliğini sürdürmek amacı için yerine getirirler.

²⁹ D. G. Dunn, Romans 1-8, **World Biblical Commentary** 38, Dallas 1988

³⁰ Westerholm, **age**, 205.

³¹ Westerholm, **age**, 203.

³² **Romalılar** 10:5; **Galatyalılar** 3:10, 12, 5:3.

³³ **Romalılar** 8:4, 13:8; **Galatyalılar** 5:14.

³⁴ Westerholm, **age**, 204.

³⁵ Gundry, "Grace and Works", 8, 9, 11.

³⁶ Larsson, "Paul, Law and Salvation", 434.

³⁷ **Resullerin İşleri** 15:20.

³⁸ Larsson, **age**, 434.

Diğer bir grup, şeriatı hem ahlâk hem de ritüel kategorilerinden oluşuyor olarak tarif ederek Pavlus'un onların ikisini de görmezden gelmekle suçlandığını ifade etmiştir.³⁹ Pavlus'un görüşünce şeriat'ın hem Yahudi hem Gentile bütün Hıristiyanlar tarafından yerine getirilmesi gerektiği iddia edilmiştir. Heikki Raisanen'e göre aslında sadece bir grup şeriatı yerine getirebilir. Bu grup, Hıristiyanlardır ve şeriatın istediği şeyleri gerçekten yerine getiren sadece onlardır.⁴⁰

Bazı uzmanlar Musa'nın şeriatını ahlak ve törensel kategorilerine ayırıyorken diğerleri, hepsinin bir olduğunu ve hiçbirinin Hıristiyanları yasal olarak bağlamadığını ileri sürmüştür. Bir Hıristiyan, şeriatın taleplerini yerine getirme noktasında Eski Ahit'in boyunduruğu altında olan Yahudilere yapılan bir zorlamadan özgürdür.⁴¹ Fakat yine de bu yaklaşım, Yahudi ve Gentile Hıristiyan arasında dikkatli bir ayırımda bulunmaz. Bu yaklaşım -Gentilelerin Musa'nın şeriatının boyunduruğu altında bulunmadığı ve bu yüzden Gentilelerin ondan özgür olmadığı görüşüyle- hiçbir zaman beklenen sonucu vermemiştir.

Westerholm'a göre Hıristiyanlar, şeriata yönelik yeni ve farklı bir ilişkiye sahiptirler. Westerholm, Hıristiyan sevgisinin şeriatın ortaya koyduğu ölçüleri eksiksiz bir şekilde karşıladığını ifade eder.⁴² O, şeriatın ya da onun herhangi bir parçasının Hıristiyanları bağlayıcı olduğunu düşünseydi Pavlus'un kiliselerine uymak ve uymamak zorunda oldukları detaylı talimatlar vermek zorunda kalacağını iddia etmiştir. Ancak Pavlus'un böyle bir ayırım yaptığına dair hiçbir kanıt yoktur. Aksine Pavlus için Tevrat'ın bir bütün olduğu açıktır. Şeriata riayet etmek için zorlanan bir kimse şeriatın her kuralını yerine getirmek için zorlanır.⁴³ Bu görüşü benimseyenler Mişna'yı örnek olarak verirler.

Değerlendirme

Bu görüşleri değerlendirme noktasında, şeriata yönelik Pavlus'un öğretisi hakkında şayet Pavlus'un Yahudi için ayrı Gentile için ayrı bir şeriat anlayışına sahip olduğunu kabul etmezse hiçbir düşüncenin tatmin edici sayılmadığına işaret etmek gerekir. Gentile dünyasına bir Yahudi elçi olarak onun misyonunda bu doğaldı. Onun tavrı şöyleydi. Bir Yahudi şeriatın gereklerini yerine getirebilir fakat Gentileleri bu hususta zorlamamak gerekir. Ayrıca bir Yahudi bile şeriatı kurtuluş vasıtası olarak değil de sadece kültürel ve etnik sebeplerden dolayı yerine getirebilirdi. Bu, Pavlus'un Timoteus ve Titus'la olan ilişkisinde oldukça açıktır. Pavlus, annesi bir Yahudi olan Timoteus'u Hıristiyan olduktan sonra⁴⁴ onu daha önce olduğundan daha iyi bir Yahudi yapmak için sünnet ettirdi.⁴⁵ Fakat Pavlus, Titus'un sünnet olmasını gerekli görmedi.

³⁹ Heikki Raisanen, **Paul and the Law**, (1983), 1986'da tekrar basılmıştır. Philadelphia, Fortress 1986, 199.

⁴⁰ Raisanen, **age**, 115.

⁴¹ Westerholm, **age**, 206.

⁴² Westerholm, **age**, 202.

⁴³ Westerholm, **age**, 208.

⁴⁴ **Resullerin İşleri** 16:3.

⁴⁵ Resullerin İşleri 16:1'deki ifade "Listra'da Timoteus adında bir İsa öğrencisi vardı. Annesi imanlı bir Yahudi babası ise Grekti... Timoteus'u kendisiyle birlikte götürmek isteyen Pavlus, oralarda bulunan Yahudiler yüzünden onu sünnet ettirdi. Çünkü hepsi babasının Grek olduğunu biliyordu." şeklindedir. Ayrıca yazar tarafından sunulan diğer referans olan II. Timoteus 1:5'deki ifade de yazar tarafından iddia edildiği üzere Timoteus'u daha önce olduğundan daha iyi bir Yahudi yapmak için sünnet ettirdiğine dair bir ifade yoktur. (ç.n)

Çünkü o, bir Yahudi değil Grekti.⁴⁶ Pavlus'un bu karardaki rolü Galatyalılar'a mektup'ta belirgin olmamasına rağmen, kesinlikle açıktır.

Pavlus, Yaptığı üç misyoner yolculuğunda Gentileler arasında yıllarca vaaz ettikten ve kiliseler kurduktan sonra hâlâ şeriatı gözeterek yaşadığı noktada Kudüs'teki Yahudi Hıristiyanları desteklemek için Yakup'un ve yaşlıların ricasına razı olduğu Kudüs'e döndü. Bu suretle o, "çocuklarını sünnet ettirmemelerini ya da adetlerini yerine getirmemelerini söyleyerek Gentileler arasındaki bütün Yahudilerin Musa'yı terk etmelerini öğretmediğini göstermiş olacaktır."⁴⁷

Resullerin İşleri kitabında devamlı olarak Pavlus'u da içine alan Yahudi Hıristiyanların Yahudiliği uygulamaya devam ettiği ve Mesihçi inanca ihtida ettikten sonra şeriatı yerine getirdikleri ifade edilmektedir.

Ruhlara İnanmaya Karşı Şeriata Bağlı Olmak (Legalism Versus Demonology)

Geleneksel Hıristiyan teolojisi bir çok yönden şeriat hakkındaki tartışmasını Legalism meselesi üzerinde odaklandırmasına rağmen dikkat, artan bir şekilde şeriatın uygunsuz uygulamaya konması açısından kozmik karalama ve monoteizmin inkârına katkıda bulunan demonolojinin rolüne verilmektedir.⁴⁸ Teolojik açıdan Pavlus'un Yahudileştirici Hıristiyanları paganlarla eşanlamlı olarak dikkate aldığı ileri sürülmüştür. Çünkü sünneti talep etmek suretiyle Yahudileştiriciler (Judaizers) Tanrıyı Yahudilerin milli tanrısı yapıyordu. Tıpkı paganların putperestlikleri ve henoteizm⁴⁹ içinde kendi tanrılarını millileştirdikleri gibi.⁵⁰

Pavlus'un Galatyalılar 4:3'deki şeriat hakkındaki görüşünün demonolojinin etkisini içerdiği gözükmektedir. Çünkü o, Yahudiler için şöyle söylemektedir. "Biz ruhsal yönden çocukken evrenin (*ta stoicheia tou kosmou*) temel ilkelerine bağlı olarak yaşayan kölelerdik."⁵¹ "*Ta stoicheia tou kosmou*" ifadesi II. Petrus 3:10' da açıkça olduğu gibi evrenin maddi unsurlarına işaret eder. Fakat Galatyalılar'a mektubun konteksi bundan daha fazlasını talep edecekmiş gibi gözükür. Çünkü O, hem Yahudileri hem de paganları kölelik altında birlikte değerlendirmiş izlenimi vermektedir. Galatyalılar'a Mektubunda Pavlus, Hıristiyan olmadan önce gerçek tanrılar olmayan varlıklara bağlı olan Gentilelerin, şeriatı kabul etmek suretiyle bu bağı geriye getirdiğini şöyle dile getirir. "Şimdi Tanrı'yı tanıdınız, daha doğrusu tanrı tarafından tanındınız. Öyleyse nasıl oluyor da bu etkisiz ve değersiz ilkelere dönüyorsunuz? Yeniden bunlara köle olmak mı istiyorsunuz?"⁵²

⁴⁶ Galatyalılar 2:3.

⁴⁷ Resullerin İşleri 21:21

⁴⁸ Howard, **Crisis in Galatia**; J. Louis Martyn, "Christ, the Elements of the Cosmos, and the Law in Galatians", **The Social World of the First Century Christians: Essays in Honor of Wayne A. Meeks**, ed. L. Michael White-O. Larry Yarbrough, Fortress, Minneapolis 1995.

⁴⁹ Bir çok Tanrı'nın varlığını kabul etmekle birlikte, bunlardan yalnızca bir tanesine kabilenin, klanın ya da ailenin en yüce Tanrısı olarak tapınmayı ifade edilen teolojik doktrin. Bkz. Şinasi Gündüz, **Din ve İnanç Sözlüğü**, Vadi Yayınları, Ankara 1998, 165.(ç.n)

⁵⁰ Howard, **Crisis in Galatia**.

⁵¹ Ayrıca bkz. Galatyalılar 3:23-25

⁵² Galatyalılar 4:9-10.

Yahudiler, geleneksel olarak Gentileleri tanrılar olarak etkisiz ve değersiz unsurlara tapmakla suçladılar.⁵³ Galatyalılar 4:8'deki “*Tanrı olmayanlar*”(*me ousin theois*) ifadesi putperestliğe karşı standart Eski Ahit polemiğini yansıtmaktadır.

İşaya 37:19 Çünkü onlar Tanrı değil insan eliyle yapılmış tahta ve taşlardı.

Yeremya 2:11 ki onlar zaten tanrı değillerdir.

Yeremya 5:7 Tanrı olmayan ilahların adıyla ant içtiler.

Yeremya 16:2 İnsan kendine ilah yapar mı? Onlar ilah değil.

Galatyalılar 4. bölümdeki asıl sıkıntı Yahudilerin şeriatı kabul etmek suretiyle değersiz ilkelere dönenlerle birlikte göz önünde bulundurulmasıdır. Bu, açık bir şekilde paganların, putlarının esareti altında buldukları gibi Yahudilerin bu değersiz ilkelerin esareti altında olduklarına imada bulunmaktadır.

Bu referanslara yönelik Yahudiliği paganizmle eşit görmeye mücadele eden çeşitli yaklaşımlarda bulunulmuştur.⁵⁴ Bu yüzden Pavlus'un, hangi düşünceler içinde Yahudilerin şeriate yönelik tutumunu pagan Gentilelerle aynı tarzda göz önünde bulundurduğunu sorgulamamız gerekir. Çoğu uzman, bunu Legalizm'in bir problemi olarak göz önünde bulundurmıştır. Her iki grup da şeriatlarını yerine getirme de başarısız oldu. O halde şeriatlarını yerine getirmeyen Yahudiler, paganlardan hiçbir farka sahip değildi.

Bir bakış açısından Mesih, hem Yahudi hem de Gentileleri şeriatın esaretinden kurtardı. Çünkü her ikisi de Legalistik ilkelere köle olmuşlardı.⁵⁵ Diğer bir yaklaşım, pasajda hem Yahudi hem Gentileye bir atıf görmüş ve şeriate aracılık eden melekler⁵⁶, ilkesel ruhlara arasında yer aldığı için Yahudilerin, tıpkı Gentilelerin olduğu gibi ilkesel ruhlara bağımlı olduklarını ileri sürmüştür.⁵⁷ Öte yandan Gentileler, tabiat yasasına sahip olmaları bağlamında Yahudiler gibi şeriatın boyunduruğu altındaydılar. (Romalıları 1:18'de Pavlus, Gentilelere verilen temel vahyin onları tanrıya karşı sorumlu yapacak kadar yeterli olduğunu savunur.)

Aynı olmamakla beraber benzer bir yaklaşım, Grekçe “*nomos*” kelimesini özel olarak Tevrat'a değil de genel olarak şeriate bir atıf olarak görür.⁵⁸ Caird, hem Gentile hem de Yahudi'nin, bir anlamda şeriatın boyunduruğu altında olduğunu ve Mesih'in -- şeriate boyun eğmek değersiz ilkelere köle olmak demek olduğu için-- her ikisini de kurtarmak için geldiğini iddia etmiştir. Galatyalılar 4:8-9 Gentilelere atıfta bulunur. Astroloji de yıldızlar tanrılar olarak kabul edilmiş ve *stoicheia* veya *ilkeler* olarak isimlendirilmişlerdir. Astroloji kaderinin değiştirilemez yasası insanları köleleştirdi,

⁵³ **Wisdom of Solomon** 13:2; Philo, **Contempl. Life** 3.

⁵⁴ Bu yaklaşımlar için bkz. Howard, **Crisis in Galatia**, 66-82.

⁵⁵ E. D. Burton, **A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Galatians, International Critical Commentary**, Edinburg, Clark, 1921, 216, 219, 518.

⁵⁶ **Galatyalılar** 3:19.

⁵⁷ Bo Reicke, “The Law and This World according to Paul: Some Thoughts concerning Galatians 4:1-11”, **JBL** 70 (1951), 259-276.

⁵⁸ G. B. Caird, **Principalities and Powers: A Study in Pauline Theology**, Oxford, Clarendon 1956, 47-50.

onların ümidini ve yaşamdaki anlamı çaldı. Bu perspektiften Legalizm'in ruhanî güçleri dünyanın ilkesel ruhları diye isimlendirilebilirdi.⁵⁹

İnsanlığın Mesih'in gelişi için hazırlandığı bir disiplin dönemi oluşturmak için Yahudiliği ve paganizmi dönüştürücü unsurlar olarak gören benzer bir bakış açısı ileri sürülmüştür.⁶⁰ Yahudilik, Putperestlik (Heathenism) gibi bir boyunduruk (kölelik) sistemidir. Putperestlik de Yahudilik gibi disiplinel bir eğitim sistemi olmuştur. Her ikisi de şeriatın boyunduruğu altında olmaları noktasında sınırlıydı. Şeriat, sadece günahın önemini belirtmek ve hatta vurgu yapmak için hizmet etmiştir. Ne Yahudilik ne de putperestlik ümit taşımaz. Çünkü her ikisi de etkisiz ve değersiz ilkelerin yönetimi altındaydı. (Galatyalılar 4:9) Burada da Legalizm, bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Galatyalılar'a Mektuptaki pasaja yönelik bu açıklamalarda her ikisi de Legalizm'in sınırları boyunca ilerleyen iki varsayım öne çıkmaktadır.

1- Şeriat'ın gereklerine bağlı olmak kölelik altında olmaktır. Bu meşru taleplere köle olmak anlamına gelecektir ve köleleştiren bir kötülük olarak varsayılacaktır.

2- Legalizm, gurur günahına götürür. O da kendini beğenmişliktir.

Bu konudaki problem, Legalizmin otomatik olarak bir kimseyi boyunduruk altına yerleştirdiğine dair yanlış bir faraziyedir. Aksine hukuk alanında yasal gereksinimler özgürlük ve doğruluk teminatı sağlar. Her vatandaş tarafından yasaya sıkı bir şekilde bağlı olmak özgürlüğü ve herkesin yararlanacağı imtiyazları artırır. "Gerçek şu ki, İnsanın problemi hiçbir zaman Tanrı'nın isteklerine köle olması olmamıştır. Kutsal kitaplar insanın probleminin onlardan yabancılaşması olduğunu ortaya koyar. Fakat Galatyalılar'a Mektupta problem, Galatyalıların şeriatla mücadele etmesi değildir. Problem, onların zihinlerini karartan ve onları putperestliğe götüren kötü ruhlara köle olmalarıdır."⁶¹ Pavlus'un işareti Galatyalı Hıristiyanların şeriata sıkı sıkı bağlı olmalarına değil de putperestliğe geri dönmeleri hususundaydı.(Galatyalılar 4:8-9)

Pavlus, asla şeriata karşı çıkmaz. Galatyalılar 3:19'da bile O, sadece şeriatın vaatten ayrı olduğunu göstermeye çalışmıştır. *Pavlus'un paganizmin putperestliğiyle problemi legalizm değil politeizmidir.* Galatyalılar'a mektuptaki pasajı bu noktada anlamamız gerekir. Pavlus'un görüşü pagan tanrıları şeytanlar olarak gören ahitler arası dönem yazarlarının ki gibiydi.⁶² Bu şeytanlar Gentile dünyasını putperestliğin köleliğinde tutmuşlardır.⁶³ Bu yazarlar, putperestliğin bu yanlışlığının yıkılacağı ve gerçeğin tesis edileceği bir zamanın geldiğine inandı.⁶⁴ Bu zamanda bütün milletler putlarını bırakacak ve barış içinde Yahova'ya gelecektir.⁶⁵ Politeizm'in güçlü etkisi insanlığı bölmek ve evrensel insanlık fikrini yıkmasıydı.

⁵⁹ Caird, *age*, 51.

⁶⁰ J. B. Lightfoot, *The Epistle of the Paul to the Galatians*, (1865, Grand Rapids: Zondervan tarafından yeniden basılmıştır.), 173.

⁶¹ Howard, *Crisis in Galatia*, 76.

⁶² **I. Korintoslular** 10:20.

⁶³ Daha fazla bilgi için bkz. D. S. Russell, *The Method and Message of Jewish Apocalyptic*, Philadelphia, Westminster, 1964, 235-262.

⁶⁴ **Dead Sea Scrolls** IQS 4.18-23.

⁶⁵ **1 Enoch** 90.28-42

Şeriat'ın bu parçalayıcı etkisi (Yahudi ve Gentileyi ayırma durumu) şeytani güç tarafından beslenen bir etkidir. Şeriat'a geri dönen Galatyalılar aslında ilkesel güçlerin doğasında olan bölücülüğe ve sonuçta bir kez daha köleliğe geri döner. Bir Yahudi için gerçek monoteist inanca sünnet olmamış Gentileleri kabul etmek ne kadar önemli ise Gentiler için şeriata boyun eğmeyi reddetmek de o derece önemlidir.

Pavlus şöyle söyleyecektir. "Yahudi Hıristiyanlar tarafından şeriatın gözetilmesi Gentile dünyasının kurtuluşu için önemlidir. Yahudi Hıristiyanlar tarafından şeriatın gözetilmemesi de Yahudi dünyasının kurtuluşu için önemlidir. Sadece bu şekilde O, İbranilerin tanrısı olan Yahve'yi bütün milletlerin tanrısı olarak duyurabilirdi. Yine bu şekilde İsrail, tanrısını evrensel bir tanrı olarak ve Gentileler de İbrani İbrahim'in tanrısını dünyanın bir olan tanrısı olarak algılayabilirdi."⁶⁶

⁶⁶ Howard, *Crisis in Galatia*, 81.